

7. Краинский Н. В. Закон сохранения энергии в применении к психической деятельности человека. Харьков : Тип. и лит. Зильберберг, 1897. 38 с.

8. Краинский Н. В. Энергетическая психология. Вып. 1. Вильно, 1905. 150 с.

Одержано 17.03.2018

Рассматривается жизнь и деятельность выдающегося украинского психиатра и психолога Н.В. Краинского (1869–1951). Значительное внимание в работе уделяется циклу его исследований по энергетической психологии, которые не потеряли своей актуальности и сегодня.

Ключевые слова: Н. В. Краинский, психиатр и психолог, Харьков, энергетическая психология, В. М. Бехтерев, психическая энергия.

УДК 159.92

Олена Юрївна САШУРІНА,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ ОСОБИСТОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Поставлено проблему психологічних ресурсів особистості працівників поліції в контексті їх професійної діяльності. Проведено теоретичний аналіз концепції психологічних ресурсів, показано їх різновиди. Визначено принципи ресурсного підходу: консервації, згідно з яким ресурси можуть бути накопичені та перерозподілені особистістю відповідно до своїх цінностей; конвертації, який передбачає можливість компенсації одних ресурсів іншими. Показано напрямки подальшого дослідження проблеми.

Ключові слова: працівники Національної поліції України, психологічні ресурси особистості.

Соціально-політичні перетворення, що відбуваються в Україні, зумовлюють існування перманентної кризи правоохоронної системи, яку хотілось би вважати кризою розвитку. Зміст кризи зумовлений низкою суперечностей, зокрема між вимогами суспільства («працювати краще», «працювати

по-новому», «реформуватись» тощо) і специфікою самої поліцейської діяльності, яка вимагає певної стабільності цілей, методів і засобів для досягнення результатів.

Не дивно, що впродовж вже кількох років за результатами вивчення соціально-психологічного клімату у підрозділах поліції, на думку самих працівників, однією з головних проблем є «тривога і невпевненість у завтрашньому дні», що підкреслює орієнтацію персоналу не на розвиток, а на виживання. Оцінка такого стану справ цілком залежить від позиції спостерігача: це можуть бути і «опор інноваціям» і «прагнення до зрозумілості мети і стабільності праці». Але майже для будь-якого працівника поліції служба зараз – це суб'єктивно складна життєва ситуація, що впливає на його задоволеність, ефективність та лояльність.

В психологічній науці останніми роками активно розвивається так званий ресурсний підхід, в межах якого робиться спроба пояснити джерела і механізми подолання особистістю складних життєвих ситуацій. Ресурс – це те, що людина вкладає в ситуацію, щоб адаптуватись до неї, або змінити її.

Прийнято виокремлення двох основних класів психологічних ресурсів: внутрішні (особистісні) та зовнішні (середовищні, соціально-психологічні). Найбільш розробленою є класифікація ресурсів С. Хобфолла: матеріальні (житло, гроші, транспорт, одяг тощо) і нематеріальні об'єкти (інтереси, цілі, відносини тощо); зовнішні (підтримка референтної групи колег, друзів, соціальний статус, посада тощо) і внутрішні змінні (самоповага, самоконтроль, життєві цінності, система переконань тощо); психічні стани, вольові, емоційні та темпераментальні характеристики, які прямо чи дотично використовуються особистістю для виживання чи збереження здоров'я [1].

До зовнішніх ресурсів дослідники також відносять систему психологічного забезпечення професійної діяльності, підтримку колег і сім'ї, наявність вільного часу та дозвілля тощо. Внутрішніми, психологічними ресурсами можуть виступати: мотивація професійної діяльності, адекватна самооцінка, емоційно-вольові якості характеру тощо. Вказані психологічні якості і властивості мають тенденцію до виснаження в ході професійної

діяльності, якщо вона сприймається працівником як тривала, небезпечна, безглузда, стресонасичена тощо.

«Родзинкою» ресурсного підходу є принцип консервації ресурсів: людина може отримувати, накопичувати, зберігати, помножувати, відновлювати, витратити, перерозподіляти ресурси у відповідності до своїх цінностей [2]. Наявність достатньої кількості психологічних ресурсів зумовлюють адаптивність, стійкість особистості до зовнішніх впливів, можливість підтримувати власний вектор життєдіяльності незалежно від перешкод. Цю інтегральну характеристику позначають як «особистісний адаптаційний потенціал» (А. Маклаков), «особистісний потенціал» (Д. Леонтьєв), «життєстійкість» (С. Мадді). Таким чином, психологічні ресурси тісно пов'язані з психологічним здоров'ям та суб'єктивним благополуччям.

Принцип конвертації ресурсів передбачає, що зменшення чи втрату «цільового» ресурсу, можуть частково або повністю компенсувати інші ресурси (наприклад, втрата поваги колег по роботі може бути компенсована підтримкою рідних чи друзів). Але усвідомлення дефіциту «цільового» ресурсу викликає почуття неблагополуччя, що на думку С. Хобфола, є первинним механізмом запуску стресової реакції [1]. В науковій літературі відмічено низку наслідків зниження або втрати психологічних ресурсів, серед яких: зниження показників ефективності діяльності, втрата інтересу до професії, професійна деформація особистості професіонала, міжособистісні конфлікти тощо. Крім того, внаслідок зниження задоволеності від професії, з'являється тенденція до поширення негативних явищ у інші сфери життя, зокрема сімейну.

У зв'язку з цим, актуальним є дослідження психологічних ресурсів працівників поліції з таких позицій: 1) оцінка їх наявного стану у різних категорій працівників (вікових, статевих, професійних); 2) визначення чинників, що впливають на динаміку ресурсів; 3) оцінка ефективності стратегій використання особистістю ресурсів; 4) вивчення практик відновлення ресурсів та технологій їх розвитку.

Список бібліографічних посилань

1. Практикум по психології здоров'я / под ред. Г. С. Никифорова. СПб. : Питер, 2005. 351 с.

2. Калашникова С. А. Личностные ресурсы как интегральная характеристика личности. *Молодой ученый*. 2011. № 8, т. 2. С. 84–87.

Одержано 05.04.2018

Поставлена проблема психологических ресурсов личности сотрудников полиции в контексте их профессиональной деятельности. Проведен теоретический анализ концепции психологических ресурсов, показаны их разновидности. Определены принципы ресурсного подхода: консервации, согласно которому ресурсы могут быть накоплены и перераспределены личностью в соответствии со своими ценностями; конвертации, который предусматривает возможность компенсации одних ресурсов другими. Показаны направления дальнейшего исследования проблемы.

Ключевые слова: сотрудники Национальной полиции Украины, психологические ресурсы личности.

УДК 159.98

Олександра Ігорівна СВІТЛИЧНА,

студентка 3 курсу соціально-психологічного факультету
Національного університету цивільного захисту України (м. Харків);

Тетяна Василівна СЕЛЮКОВА,

старший викладач кафедри психології діяльності в особливих умовах
Національного університету цивільного захисту України (м. Харків);
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9038-2775>

ПЕРФЕКЦІОНІЗМ У СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА ДСНС УКРАЇНИ

Розглядаються особливості феномену перфекціонізму у структурі особистості майбутнього офіцера ДСНС України. Розкриваються особливості перфекціонізму у процесі набуття професійної ідентичності майбутнім офіцером.

Ключові слова: перфекціонізм, професійна ідентичність, професійна самоідентифікація особистості.

Професійне становлення майбутнього офіцера ДСНС України супроводжується зміною уявлень про себе, своє місце в професійному та соціальному світі, що характеризується набуттям професійної ідентичності, професійною самоідентифікацією особистості.